

GST ની સરળ ભાષામાં સમજૂતી (by CA. Deep Koradia)

પ્રાથમિક સમજ:

- GST લગાવતી વખતે - PLACE (કયું સ્થળ), VALUE (કઈ કીમત), RATE (કયા દરથી) અને TIME (કયા સમયે) - આ બાબતો મહત્વની છે
- PLACE (કઈ જગ્યાએ સપ્લાય કર્યું): - જો ગુજરાતમાં (પોતાના જ રાજ્યમાં) જ સપ્લાય થયું હોય તો SGST+CGST લાગશે. જો ગુજરાતની (રાજ્યની) બહાર સપ્લાય થયું હોય તો IGST લાગશે.
- VALUE (કઈ કીમત પર ટેક્ષ લગાવવો?): સામાન્ય રીતે "ટ્રાન્ઝેક્શન વેલ્યુ" પર ટેક્ષ લગાવવો. એટલે કે બીલની કીમત પર ટેક્ષ લગાવવો, પરંતુ જો રીલેટેડ પાર્ટી, બ્રાન્ચ ટ્રાન્સફર કે એજન્ટને ટ્રાન્સફર કરેલું હોયતો તેના માટે વેલ્યુએશન રુલ્સ પ્રમાણે કીમત નક્કી થશે.
- જો તમે ગ્રાહક પાસેથી લેટ ફી / વ્યાજ કે પેનલ્ટી લગાવેલ હશે તો તેના પર પણ GST લાગશે. જ્યારે તમે લેટ ફી / વ્યાજ કે પેનલ્ટી મેળવશો તે સમયે તેના પર GST ભરવાનો રહેશે.
- RATE (કયો રેટ લગાવવો?): રેટ નક્કી કરવા માટે સૌપ્રથમ તમારા ગુડ્સ કે સર્વિસનો HSN કોડ / SAC કોડ નક્કી કરવાનો રહેશે ત્યારબાદ તે કોડ પરથી રેટના શેડ્યુલ મુજબ રેટ નક્કી થશે.
- TIME (કયા સમયે ટેક્ષ ભરવો?): એડવાન્સ રીસીપ્ટ / ટેક્ષ ઇન્વોઇસ - આ બંને માંથી જે પહેલા થયું હોય તે ટાઇમ પર ટેક્ષ ભરવાનો રહેશે. જો ટેક્ષ ઇન્વોઇસ સમયસર બનાવેલું ના હોય તો ગુડ્સ જ્યારે ધંધાકીય જગ્યાએથી બહાર જશે / ગુડ્સ ડીલીવર થશે તે સમયે ટેક્ષ ભરવાનો રહેશે.
- કોમ્પોસીટ સપ્લાય તથા મિક્ષ સપ્લાય : જ્યારે એક સાથે એક કરતા વધુ ગુડ્સ તથા સર્વિસ નું સપ્લાય થતું હોય અને તે બધી વસ્તુની સેપરેટ વેલ્યુ ના હોય ત્યારે આ બે માંથી એક કોન્સેપ્ટ લાગુ પડે છે.

ઉદાહરણ:

૧. જ્યારે માલ વેચતી વખતે બીલમાં ટ્રાન્સપોર્ટેશન લાગવા માં આવે ત્યારે ટ્રાન્સપોર્ટેશન ની વેલ્યુ પર ટેક્ષનો રેટ મૂળ વસ્તુના રેટ જેટલો લાગશે. આવા વ્યવહારને કોમ્પોસીટ સપ્લાય તરીકે ઓળખવામાં આવે છે
૨. જ્યારે બે અલગ-અલગ વસ્તુની કિંમત અલગ-અલગ નક્કી કરી શકાતી હોય પરંતુ રેટનો ફાયદો લેવા માટે બંને વસ્તુને એક ભાવથી સાથે વેચવામાં આવે ત્યારે બે વસ્તુ માંથી જેનો સૌથી વધારે રેટ હોય તે રેટ લાગુ પડશે. આવા વ્યવહારને મિક્ષ સપ્લાય તરીકે ઓળખવામાં આવે છે

ખરીદી પર ટેક્ષ ભરવાની જોગવાઈ (Reverse Charge Mechanism)

- કોઈ સ્પેસીફાઇડ ગુડ્સ કે સર્વિસ (જેમકે - ગુડ ટ્રાન્સપોર્ટ એજેન્સી સર્વિસ) લીધેલ હોય તો તે ગુડ્સ કે સર્વિસ પર ખરીદનારે પહેલા ટેક્ષ ભરવાનો રહેશે અને તે ટેક્ષ ભર્યા બાદ તેની કેડીટ મજરે મળશે.
- અનરજીસ્ટર્ડ (unregistered) વ્યક્તિ પાસેથી ખરીદી કરેલી હોય તો તેના પર ખરીદનારએ પહેલા ટેક્ષ ભરવાનો રહેશે અને તે ટેક્ષ ભર્યા બાદ તેની કેડીટ મજરે મળશે. (૩૧-૦૩-૨૦૧૮ સુધી આવો રીવર્સ ચાર્જ મુલતવી રાખવામાં આવેલ છે)
- જો એક દિવસ માં ગુજરાત માંથી આવી અનરજીસ્ટર્ડ પાસેથી કરેલી ટોટલ ખરીદી ૫૦૦૦ રૂ. થી ઓછી હશે તો રીવર્સ ચાર્જ લાગુ પડશે નહિ. જો આ રકમ ૫૦૦૦ રૂ. થી વધી જાય તો ટોટલ રકમ પર રીવર્સ ચાર્જ લાગશે. (૩૧-૦૩-૨૦૧૮ સુધી આવો રીવર્સ ચાર્જ મુલતવી રાખવામાં આવેલ છે)
- કોમ્પોઝિશન સપ્લાયરે પણ ઉપર જણાવેલ ખરીદી માટે ટેક્ષ ભરવાનો રહેશે. ટેક્ષ ભર્યા બાદ તેની કેડીટ મળશે નહિ.
- જ્યારે ખરીદી પર ટેક્ષ ભરવાનો આવે ત્યારે તેનું ટેક્ષ ઇન્વોઇસ પણ ખરીદનારે જ બનાવવાનું રહેશે.

રજીસ્ટ્રેશન

- ૨૦ લાખથી વધારે ટર્નઓવર થાય ત્યારે રજીસ્ટ્રેશન લેવાનું રહેશે.
- જે રાજ્યમાંથી ટેક્ષેબલ સપ્લાય કરેલ હોય તે દરેક રાજ્યમાં રજીસ્ટ્રેશન લેવાનું રહેશે.
- માત્ર અને માત્ર સંપૂર્ણ એક્સેપ્ટ ગુડ્સ અથવા સર્વિસનું જ સપ્લાય કરતા હો તો રજીસ્ટ્રેશન લેવું જરૂરી નથી.
- જો તમે "એગ્રીકલ્ચરિસ્ટ" તરીકે સપ્લાય કરેલ હોય તો રજીસ્ટ્રેશન લેવું જરૂરી નથી.
- ૨૦ લાખનું એક્સેપ્ટ ગુડ્સનું વેચાણ કરેલ હોય અને ૧ રૂ.નું પણ ટેક્ષેબલ ગુડ્સનું વેચાણ કરેલ હોય તો રજીસ્ટ્રેશન લેવું ફરજિયાત છે.
- જો સતત ૬ માસ સુધી રીટર્ન ન ભરેલ હોય તો રજીસ્ટ્રેશન કેન્સલ કરવામાં આવશે. [કોમ્પોઝિશન માટે ૯ માસ]
- ધંધાના મુખ્ય સ્થાને તથા દરેક બીજા એડિશનલ સ્થાને "રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટ" દેખાવ એ રીતે લગાવવાનું રહેશે.
- GST નંબર ધંધાના સ્થાનનાં નામ બોર્ડ પર લખવાનું રહેશે.
- માઈગ્રેશન કર્યા બાદ હજુ એક વાર ફોર્મ REG26માં વિગતો આપવાની રહેશે. પછી ફાઈનલ સર્ટીફિકેટ મળશે.

ફરજિયાત રજીસ્ટ્રેશન (ટર્નઓવર ૨૦ લાખથી ઓછું હોય તો પણ)

- પોતાના રાજ્યની બહાર વેચાણ કર્યું હોય
- "કેઝ્યુઅલ પર્સન" તરીકે રજીસ્ટર્ડ થયા હોય.
- જો તમે સ્પેસીફાઇડ ગુડ્સ કે સર્વિસ લીધેલ હોય કે તેના પર તમને "રીવર્સ ચાર્જ મેકેનીઝમ" પ્રમાણે ટેક્ષ ભરવાનો થતો હોય.

- જો તમે એજન્ટ તરીકે સપ્લાય કરતા હો.
- આવા લોકોને રજીસ્ટ્રેશન લેવું ફરજિયાત છે. ૨૦ લાખની લિમિટનો બેનીફિટ મળવા પાત્ર નથી.

કોમ્પોઝીશન સ્કીમ

- જેનું ટર્નઓવર FY 2016-17 માં ૧ કરોડથી ઓછું હશે તથા ક્વાટર-1 FY-17-18 માં ૧ કરોડને કોસ નહી કરેલ હોય તે આ સ્કીમનો લાભ લઈ શકશે.
- કોમ્પોઝીશનના દર:-
 - o ૧% ટ્રેડર માટે (ટેક્ષેબલ ટર્નઓવર ના ૧% તા ૧-૧-૨૦૧૮ થી)
 - o ૨% ઉત્પાદન કરનાર માટે (તા. ૧-૧-૨૦૧૮ થી ૧%)
 - o 5% રેસ્ટોરન્ટ / કેટરર્સ માટે

કોમ્પોઝીશન સ્કીમ માટે ધ્યાન રાખવાની બાબતો:

- રેસ્ટોરન્ટ અને કેટરિંગ સિવાયના કોઈપણ સર્વિસ પ્રોવાઈડર ને આ સ્કીમનો લાભ મળશે નહિ.
- રાજ્યની બહાર (ગુજરાતની બહાર) વેચાણ કરનારને આ સ્કીમનો લાભ મળશે નહિ.
- ૩૦ જુન ૨૦૧૭ ના સ્ટોકમાં ગુજરાત બહારથી લીધેલ વસ્તુ પડી હશે તો લાભ મળશે નહિ.
- ૩૦ જુન ૨૦૧૭ ના સ્ટોકમાં કોઈપણ વસ્તુ અનરજીસ્ટર્ડ ડીલર પાસેથી લીધેલ હશે તો તેના પર પહેલા GST ભરવાનો રહેશે પછી સ્કીમનો લાભ લઈ શકાશે.
- કોમ્પોઝીશન સ્કીમનો લાભ લેતા વેપારીને વેચાણ કરતી વખતે "BILL OF SUPPLY" (બીલ ઓફ સપ્લાય) આપવાનું રહેશે.
- "BILL OF SUPPLY" (બીલ ઓફ સપ્લાય) પર "Composition taxable person, not eligible to collect tax on supplies" લખવાનું રહેશે.
- ધંધાના સ્થળના નામ બોર્ડમાં "Composition Taxable Person" લખવાનું રહેશે.
- કોમ્પોઝીશન ટેક્ષેબલ વ્યક્તિ જો સ્પેસીફાઈડ ગુડ્સ કે સર્વિસીસ લેશે અથવા અનરજીસ્ટર્ડ પાસેથી ખરીદી કરશે તો તેના પર પુરા રેટથી GST ભરવાનો રહેશે અને તેની કેડીટ (ટેક્સ) મજરે મળશે નહિ.
- ઉપર જણાવેલ દર બધા જ વેચાણ એટલેકે એક્સેપ્ટ વેચાણ પર પણ ભરવાનો રહેશે. (ટ્રેડરને માત્ર ટેક્ષેબલ ટર્નઓવર ના ૧% તા ૧-૧-૨૦૧૮ થી)
- ત્રીમાસીક રીટર્ન ભરવાનું રહેશે.
- વેચાણની ડીટેઇલનું ટોટલ તથા તેના પર ઉપર જણાવેલ દરનો ટેક્સ રીટર્નમાં જણાવવાનું રહેશે.
- ખરીદી એક-એક બીલ વાઈઝ દેખાડવાની રહેશે.

ઈનપુટ ટેક્સ કેડીટ (ITC) (ખરીદી પર ભરેલ ટેક્સ મજરે લેવા બાબતે ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો)

- નીચે મુજબની શરતો પૂરી થશે પછી જ ખરીદી પરનો ટેક્સ મજરે મળશે.
 - 1) ખરીદીનું ઇન્વોઇસ આવી ગયેલ હોય
 - 2) ગુડ્સ / સર્વિસીસ મળી ગયેલ હોય
 - 3) જેના પાસેથી ખરીદી કરેલ હોય તેણે ટેક્સ ચૂકવી દીધેલ હોય
 - 4) રીટર્ન ભરેલું હોય
- જો ગુડ્સ લોટમાં આવતો હોય તો જ્યારે છેલ્લો લોટ આવે ત્યારે કેડીટ મળશે.
- ખરીદી કરેલ વસ્તુનું પેમેન્ટ 180 દિવસમાં ન કરેલ હોય તો તેની કેડીટ રીવર્સ કરવી પડશે.
- પછી જ્યારે પેમેન્ટ કરશો ત્યારે કેડીટ મળશે.
- કોઈ કેપિટલ ગુડ્સ લીધેલું હોય તો તેની કેડીટ તો જ મળશે જો તે કેડીટ પર ઘસારાનો લાભ ન લીધેલ હોય.

ઇન્વોઇસ અને એકાઉન્ટીંગ

List of invoices/ related documents to be maintained				
Section	Invoice Rule	List of Invoices Given by Assessee (Serially numbered)	Purpose	Effect to be given IN
31(3)(a)	1	Revised Tax Invoice	- માત્ર નવું રજીસ્ટ્રેશન લેતી વખતે, રજીસ્ટ્રેશન માટે અરજી કરો અને રજીસ્ટ્રેશન મળે ત્યાં સુધી	Output tax liability
31(1)	1	Tax invoice	-દરેક ટેક્ષેબલ સપ્લાય માટે	Output tax liability
31(3)(f)	1	Tax invoice (for RCM)	-ખરીદી પર ટેક્ષ ભરવાનો થાય ત્યારે	Cash ledger and ITC
31(3)(c)	4	Bill of Supply	-એક્ષમટેડ વસ્તુ નું વેચાણ માટે -કોમ્પોઝીસન માટે	Output tax liability
34	8	Debit Note / supplementary invoice	-બીલ ની રકમ માં વધારો કરવા માટે	Output tax liability
34	8	Credit Note	-ગૂડ્સ પાછા આવે અથવા રકમ માં ઘટાડો થાય ત્યારે	ITC
31(3)(g)	7	Payment Voucher	ખરીદી પર ટેક્ષ ભરવાનો થાય ત્યારે તેનું પેમેન્ટ કરતી વખતે	ITC
31(3)(d)	5	Receipt Voucher	એડવાન્સ પેમેન્ટ લેતી વખતે	Output tax liability
31(3)(E)	6	Refund Voucher	એડવાન્સ પેમેન્ટ પાછા આપતી વખતે	ITC
143,19	10	Delivery Challan	-જોબવર્ક પર મોકલતી વખતે -ગૂડ્સ ઓન એપ્રુવલ મોકલતી વખતે	No effect in Tax
	E Way bill rules	E Way bill	૫૦૦૦૦ થી વધારે વેલ્યુ નું ગૂડ્સ ટ્રાન્સપોર્ટ કરતી વખતે	No effect in Tax

- ૨૦૦ રૂ. સુધીના વેચાણ સુધી બીલ બનાવવું ફરજિયાત નથી. આખા દિવસના અંતે ટોટલ સેલ્સનું એક બીલ બનાવી શકાશે પરંતુ જો ખરીદનાર બીલ માંગે તો આપવું ફરજિયાત છે.
- ગૂડ્સ વેચાણમાં ટેક્ષ ઇન્વોઇસ ૩ કોપીમાં બનશે.
- સર્વિસીસ માટે ૨ કોપીમાં બનશે.